

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. п.
Редакція рукописів не звертає.
Невідданих дописів не містить.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 250 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.
Чековеkonto П. К. О. ч. 151,520.
В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожну суботу.
Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

Віча і збори.

Позір Яворіщани!

В неділю дня 18. квітня відбудеться велике селянське віче в Залужки пов. Яворів о год. 3 попол.

Все дообличне селянство й робітництво повинно явитися на раду.

Демонстрації безробітних у Львові.

В суботу, 10 квітня, зібрався кількочотний гурт безробітних перед львівським магістратом, домагаючись хліба й праці. Демонструючи хотіли пробитися до вобідства, але поліція і кінна і піша і явна і тайна їм перешкодила. Коли кілька соток демонстрантів бічними вулицями перейшло на Підвалля, тоді поліція кордоном наперла на них і розігнала. До сутичок між безробітними і поліцією дійшло на розі Ринку коло Краківської вулиці. Там з бідою видерся з товпи комісар Стрийковскі, якого закидали барабанами та камінням. Арештували якусь жінку, котра роздерла на грудях одяг та наставляла грудь під удар шаблі. Коли демонстрація знову перенеслася на ринок, поліція вдруге її розігнала і арештувала десяток молодих людей. Зачинається весна. Безробіття повинно зменшатися.

Залізнична катастрофа.

Недалеко від Бохні, біля залізничної стації Слотвіна, у краківськимвобідстві скоїлася вночі з п'ятниці на суботу минулого тижня залізнична катастрофа. Хтось відкрутив шини (рельси) і переставив їх до середини, внаслідок чого

Найліпші **ВИНА** продає Народна Торговля у Львові і її склади в краю.

потяг скотився з 6 метрів високого нащипу в долину. На шляху остав тільки останній віз. Є три особи тяжко, а 25 легко ранених. Машиніст здалека побачив, що шини в непорядку і відразу ужив всіх засобів, щоби стримати потяг. Внаслідок цього вози збилися в купу, впали в долину, але смертельних випадків не було. Одні часописи подають, що справником катастрофи була бандитська шайка, яка хотіла використати нещастя на спокійну грабїж — інші подають, що до цього приложили руки русинське елементи з під стягу польської комуністичної партії". Арештовано 2 особи.

Redakcja Czas. „Hromadskij Hołos” Pr. 165 26.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonych w czasopiśmie „Hromadskij Hołos” Nr. 14 z dnia 10. IV. 1926 pod tytułem: 1) „Bohy y lude szaljijut!” — w całości, 2) na stronie 5-tej w kolumnie 1 pod tytułem: „Ti szczo perewertajut koryta Jezupil, pow. Stany-slawiw” między słowami: „chruniwsku akciju” a słowami: Dejaki, 3) „Dwanajciat robitny zych trupia” a) od początku artykułu do słów: „Podiji krowawoji b) między słowami: Szczo... a słowami: zawynuly c) między słowami: perenseno... a słowami: Aresztowano zawierają ad I, II. i III. a) znamiona zbrodni z § 65 a) uk. ad III. b) i c) znamiona występku z § 30 uk. uznal dokonana w dniu 8 i 1926 konfiskate za usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl §. 493 pk. zakaz d) szzego rozpowszechniania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dzpp. Nr. 61863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł.

Lwów, dnia 9. IV. 1926.

Hawel.

Тисне їх до муру.

Вже більше як чотири місяці направляє польський міністр скарбу Здзеховскі польський скарб і всі його заходи даремні. Ніякого нового пляну не підшукано, бо буржуазна Польща без видатної помочі капіталістичних держав заходу цього чуда не втне. А західні держави й капіталісти не мають гроші на те, щоби їх викинути. Польська внутрішня й загранична політика не дає західним капіталістам ніякої безпеки позички і тому ніхто не летить навіть на такі польські застави, як монополь спиртовий чи тютюневий. Позичають тільки такому, хто розумною господаркою і політикою доказав, що вмие господарити.

Повела вона митову війну з Німеччиною і сьогодні ясно видно, що її прогнала. Хоче боронити свій промисл перед заграничною конкуренцією, замикає границі для ввозу з чужих держав. Але й сусідні держави відплачуються Польщі таким самим грошем і не пускають до себе польських товарів. Ось недавно замкнула Чехія свої границі для людського ока говорить, що робить це ізза ветеринарїйних причин, то всякому ясно, що не зараза тут, винна, але те, що кождий край, хоче більше або менше вимінюватися товарами на рівні.

Польська валюта знову стрімголов полетіла в долину. За оден тиждень золотий втратив одну п'яту своєї вартости і нема ніяких причин надїятися, що він поверне до давної вартости. Польський міністр скарбу хоче успокоїти схвильовану польську публику, яка зовсім втратила довіря до польського золотого і шукає, де може, за тим, щоби його ви-

мінати на чужу валюту. Міністр запевняє, що остання знижка золотого не повстала з господарських причин. Що всьому винна тільки спекуляція. І на доказ цього говорить, що польська торгівля з загромоєнню виказує прихід та що не друкувалося від 31 грудня 1925 р. більше паперових золотих, як лише на 5 мільйонів, а це чейже не може мати впливу на знижку валюти.

Все те не те. Бо відома справа, що приходи в заграничній торгівлі утримує уряд тільки штучним способом, що вивозить з Польщі деякі товари й продає їх в п'ять разів дешевше за границею як у краю (наприклад вуголь!) що така «торгівля» ожебрачує тільки Польщу ще більше. Що до Польщі не приходять з заграниці тепер ніякий путний товар, але в заміну за ось такі вуголь Польща мусить купувати дорогі італійські помаранчі.

І з паперового чи металевого невартїсного золотого мається справа зле. Каже п. міністр, що лише п'ять мільйонів мідяків та нікляків пустив у світ. А не каже, що в грудні пустив їх до 40 мільйонів і обіцяв то направити в слїдуєчих двох місяцях. Пропало, що в воду впало.

Кріпить пан міністр сполотнілих з жаху польських патріотів надією, що перед дальшою спекуляцією та знижкою хоронить польського золотого те, що його взагалі мало в обороті, та що за такий товар, якого є мало на ринку, не треба побоюватися. Забуває п. Здєховскі що не тільки від скількості, але й від якості товару залежна його ціна. Дїравих чобіт мало продається на ринку, але вони такі дешеві, дешевші від нових. Таке з польською і чужою валютою.

А польська валюта стоїть на дуже хитких підставах. В білянсі польського банку світить число 130 мільйонів золотого підкладу для паперового золотого. Можна сміло сказати, що то все вже історія, що такі добрі часи давно (хоч і не дуже давно!) минули. Золотий підклад зїли позички. П'ядесят мільйонів, а потім 26 мільйонів золота вивандрувало з Польщі до Англії ще минулого року. А що сталося цього року, то про те мабуть розхвалить теперішнього міністра скарбу його наслідник. Від 31 січня 1926 до 31 березня 1926 — отже за два місяці запас чужих валют в Банку Польським, зменшився з 61.3 мільйонів зол. на 48 мільйонів і то в часі, коли міністр запевняє, що білянс заграничної торгівлі є активний. З цього, з чого радіє польський міністр скарбу, а іменно, що мало є польських золотих у обороті і що то є їх найкраща оборона перед спекуляцією — хіба плакати треба. Іменно цей брак гроша викликає не його подорожіння, але ті високі проценти від позичок, які в деяких випадках доходять від 5 до 10 проц. за місяць. Кождий купець чи промисловець позичає гроші але високий заплачений процент набиває до ціни товару. І в той спосіб викликається дорожнечу, підбивається лихву, збогачується банкирів і лявок, а здирається сему шкіру з широких мас працюючих.

Польські міністри і всі польські патріоти не хочуть ще бачити правдивої причини цього безвихідного майже положення. Але само життя притискає їх

до муру.

Націонал-демократичні багнотворці.

В попередній нашій статті було сказано*), хто такі національні демократи (УНДО) і в який спосіб ставється національним демократом. А як переставється бути ним? Тільки через смерть. Виступлення нема! Чи був коли який національно-демократичний діяч, що виступив з партії? Немислима річ! Були такі, що всупереч партійній програмі йшли на угоду з ворогом, але ані вони не переставали бути національними демократами, ані партія їх не виключувала з членів. Все в порядку.

Така фізична й духовна будова нац. демократизму вияснює його культурну й політичну роботу: В пресі — особистий і літературний бандитизм; Ціла саламаха орієнтацій (проти Польщі — то знову за угодою з нею; проти „Сходу“ взагалі — потім за Сходом і то якимнебудь; проти Риму — то знову за унією і т. д.); всюди панує в них перевага зацікавлення до „високої політики“, а з другого боку недоцінювання, а то й насміх з ідеї (думки) творення власних визвольних сил, в націонал-демократичній політиці все були горою опортунізм, дрібничковість, беззасадність, безплянність, непослідовність, таємність, гешефтарство; в чорній, буденній організаційній роботі на місцях — доривочність, безплянність; усе робиться тільки в міру особистої вигоди, от так про око, для відчїпного (і то для репрезентації), — зрештою зневіра у власну силу, а головна надія на орієнтацію; всюди протекція і кумівство.

Що таке нац.-демократизм, мимоволі добре була зясувала „Рада“ (ч. 3): нац. демократія „тільки зясовує згідні почування загалу нашої української суспільності“ — вона власне кристалізує ці дрібно-буржуазні почування „нашої суспільності“: особисте й матеріальне забезпечення, вигоду; не зражувати собі нікого, не плисти проти води, жити добре з сильними міра сего, не ангажуватися занадто, не виступати гостро, тільки „добре орієнтуватися“ — словом, поставити богові свічку, а чортові дві.

Щож иншого могли ці люде створити докруги себе, як не моральне багно, в котрім топиться всякий навіть добрий почин?

*) Гл. статтю „Хто такі національні демократи?“ в попереднім числі „Гром. Голосу“.

Національні демократи часом у проблисках свідомості самі признаються до оцих своїх „прикмет“ (гл. „Діло“ ч. 162—3 з 1925 р., 184, 193 і н.) та зазначають їх шкідливість і недопустимість у національному житті взагалі. Однак вони не хочуть признатися, що з їх духовної будови инакші прикмети вирости не можуть, дурять отже себе й других „поправою“.

А хібаж ті люде — там є вчені, письменники, мистці, філософи — знають суспільний закон: що поневоленого народу не виратує опортунізм, слабохарактерність, особиста користолюбність, недостача відваги й відповідальності; що поневолений народ,

мусить бути під кермою людеї безоглядно характерних, з твердими засадами, готових до посвят, аж до заперечення свого особистого щастя, відважних і не оглядаючися ні на „згідні почування“ своєї вигідної дрібно-буржуазної суспільності, ні на Рим, ні на церкву, ні на Польщу, ні на большевиків, ні на знайомих, ні на „батьків народу“.

Національний демократизм є тим, чим буденно й вигідно живе дрібно-буржуазна суспільність, при доборі своїх провідників „по найнищому типу“ і при засаді найменшого опору та „приміювання до подлости“.

Власне з тих усіх причин тим ближче підходить буде український народ до

чим більше буде визволюватися з багна національного демократизму, чим скоріше його в себе переборє як небезпечну недугу.

Брехня говорити про поправу нац. демократизму: тепер, коли не ломляться характери, то в усякім разі не поправляються.

Духовники, урядовці та втікачі — це великий гурт людеї, може вони й повинні мати свою організацію та свою „публичну опінію“, але-ж вони повинні раз знати своє місце. Сповняючи нпр. добродійні завдання, моглиби вони принести своєму народові дійсно велику прислугу. Але сягати їм по політичний провід — це по їх стороні злочин, а для народу загибель.

О. К.

БУВШИЙ ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР ПЕРЕД СУДОМ.

Як то кажуть: „за політику“. Дня 8 квітня зачалася в Варшаві судова розправа проти бувшого міністра почти з правительства Падеревського, Губерта Ліндого, і инших. Акт обвинувачення закидає вище згаданим ряд надужить в урядуванні, наслідком чого держава втратила небогато: півтора мільйона золотих і 123.434 долари. Покликано 39 свідків, але з них явилось всього 16. Прокуратор домагається, щоби свідків доставлено примусом. Між неprisутними є брат бувшого міністра Маріян Лінде, якому не доручено візвання і тому не міг явитися, бо знаходиться в Букарешті. Брата судять і цілий акт обвинувачення крутиться докруги особи п. Маріяна Ліндого — а він собі сидить у Букарешті і ані йому в голові! Сам обвинувачений Губерт Лінде є неспокойний і розгорячкований. Про вислід розправи всіляко думають. Справедливість — бо є сліпа і має завязані очі! Боронить чотирьох адвокатів.

На радянській Україні.

ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ.

Вся радянська преса в Харкові і в Москві турбується останньою звіткою червінця. Упадок валюти глибоко відбивається на цілім господарстві СРСР і в масах ширять недовіря до большевицької влади. Большевики шукають за причинами цього, але звичайно не добачують, або ще не хочуть добачити властивих причин тяжкого господарського положення. А ці причини: нерівність усіх працюючих, яка виявляється у формі диктатури комуністів над міським і сільським працюючим народом, 2) надмірна скількість комісарсько-урядничого апарату, який, хоч у своїй більшості зложений з партійців, та власне мабуть і тому є нездарний та непродуктивний, 3) Рабівнича господарка московського центру як „всесоюзного“ в національних республіках Союзу, а зокрема на Україні.

Нерівність усіх працюючих виявляється у відношенні до селянства, яке все ще большевики хочуть по правилам Маркса зробити логічною революцією. Воно має працювати й користь диктатурі пролетаріату, що звелася до диктатури комуністичної партії. Але прав рівних не має, ані рівного впливу на владу, політику й господарку. „Все за вас зробимо, тільки дайте себе в руки взяти“ — як сказавби про той стан Т. Шевченко. Але селянство це бачить і домагається для себе влади і тому у большевицькій пресі тепер знову багато говориться про турботи большевицької влади селянськими справами, щоби селянство знало, як турбується за його „робітничо селянська“ власть.

Зле мається також справа з урядничим апаратом, коло якого, звичайно, гуляють найбільш благонадійні до комуністичної влади люди. Ось як у нас — вшехполюки. Раз ти вшехполюк, чи підніжок — то й варт цього, щоби бути на добрій посаді й мати владу. Звичайно, всім влади не можна дати в руки, ані всім комісарами чи старостами не поробиш! Тому й добираються люди не самих посад, але впливу на владу, на родовласть, а на це прихильники „диктатури“ не хочуть погодитися. Бо з народовластьям скінчилисябди єдиновласть комуністичної партії і всі нездари з урядничих апаратів мусілибди камутись до вищої праці; бо їх не трималибди як нездар на дотеперішних посадах, при яких тримаються тільки з ласки комуністичної диктатури над пролетаріатом. Нарікають на ті нездарні апарати особливо при урядах заграничної торгівлі. „Коммунист“ з 25. марта пише: „тажкі апарати, великі, аж по над потребу, витрати на адміністрацію, густо-часто звичайна негосподарність буває так при заготовці, як і при самім вивозі товарів за границю. Трегою причиною це „всесоюзна“ рабівнича господарка у „союзних“ республіках. Нам звичайно ходить о Україну, яка має право, але не сміє „відділятися від Москви“ Не то відділятися в цілости — але й свого бюджету їй уложити не вільно. Все багатство України має, як кажуть Москалі, — „всесоюзне значіння“, та черпають з нього повинні жменями, не рахуючись з потребами чи шкодою України. Вони за неї і подумують і подбають, бо ж „дала вона себе в руки взяти“

ЧОМУ ПАДЕ ЧЕРВІНЕЦЬ?

М. Чернов в ч. 67 „Коммунист“ поясняє це невдачами в заграничній і внутрішній торгівлі СРСР. Він пише: „Кожда невдача на внутрішнім ринку відбивається на успіхові в заграничній торгівлі“. Неурегульованість внутрішнього ринку відразу вдарила в кількість товару вивезеного за границю, а зменшення цього привело до вкорочення ввозу товарів з заграниччя та до тяжкого положення в валютній господарці держави.

ЯКА РАДА?

Як думає влада зарадити лихові? А ось. Постановою вищих властей творять на Україні єдиний комісаріят заграничної і внутрішньої торгівлі. Україна повинна ратувати червінця і російських націонал-комуністів своїм хлібом від упадку. Дарма, що не вона тим має розпоряджатися, що запрацює своїми руками. Тим розпоряджатимуть ті „вищі власті“. Для нас ця задача — пише Чернов — має величезне значіння, бо Україна є найбільше хлібною республікою з величезними запасами, має багато сирівця і різних інших сільськогосподарських продуктів“.

СКІЛЬКИ ВИВОЗЯТЬ З УКРАЇНИ?

За часів царату вивозили з України 25-9% товарів, які відходили за границю з царської Росії. В 1922-23 р. 14-9, в 1923-24 р. 22-8%, в 1924-25 р. 12-9%. В першій чвертьроці 1925-26 р. було 22-3%. В другій чвертьроці процент вивозу товару з України на заграничню значно впав, а це вплинуло але на цілий план вивозу товарів цілого Союзу і захитало большевицьким червінцем. А сталося це тому, що селянство щораз краще організується, не хоче за безцін продавати своїх продуктів, в той час, коли йому продається фабричні й заграничні товари по дуже високій ціні. І навіть зовсім не хоче продавати хліба. Селянство знає, що большевицька влада має в своїх руках цілу заграничну торгівлю і не може зрозуміти, чому та влада продає заграничний товар так дорого. Звичайно, що влада хоче мати з заграничної торгівлі як найбільші прибутки. І тут інтереси влади, особливо московської, розходяться з інтересами селянства і спеціально інтересами українського селянина, якого московські націоналісти заставляють тягнути цілий віз комуністичної диктатури, не даючи йому рівночасно волі ані впливу на владу. І ось надчим ломлять собі голову теперішні мовлявці на Україні. Як з України закупити дешево хліб і продати його дорого за границею?

„Задача на хлібовім ринку — пише Чернов — є в тім, щоби не допустити до підвищення цін на весну. І на вищі сирівці радить він звернути увагу. Взагалі на Україну звернено увагу. Також на її промислові сторони. І щоби Україна не думала про те, щоби самій господарити — Чернов пригадує Українцям: „Ринок робітничих районів України має не тільки українське але і всесоюзне значіння“. Ось причина чому так тяжко Москалім згодитися на самоозначення України. Дарма, що говорять на всіх роздорожках: „Ми розвизали національне питання!“

ДОВКРУГИ СЕЛА.

Довкруги села старається большевицька влада знову сплести свої турботи.

Видко багато вимог матимуть большевики до села, коли так багато йому обіцяють. Г. П. Петровський пише: „В відношенні до села треба ще багато зробити — в справі уліпшення лікарської помочі, ветеринарній, агрономічній, загальної освіти, розбудови шляхів і много другого. То це пише Петровський з меду в „Коммунист-і“. Але головний редактор „Вістей“ в ч. з 31 березня 1926 р. пише трохи більше широко і з полнотом. Він каже, що найважнішим завданням нововибраних сільських рад є — стягнути сільськогосподарський податок і борги.

„Хто не знає — пише він — що податок цей нині значно зменшено проти минулого року, що селяне скрізь визнають його за легкий? Хто не знає, що гроші на сплату його у селянства є?“

І ось заковика. Знає редактор „Вістей“, що й податок — селяне кажуть — легкий і грошей в них до біса — а тут тобі й на! Тяжко той податок стягнути й це справа дуже складна. Щось тут купи не тримається. І пан редактор у це не входить тільки каже сільським радам: ми не можемо, але вас на це й вибрано, щоби ви стягали. Але чи стягнуть? Колиб п. редактор приглянувся докладніше до селянського життя і його потреб — або хочби прочитав ту цілу газету якої є редактором, то скоро впізнавби, що так воно селянству добре не ведеться, як він це по казюному розуміє. Ось хай переверне тільки свою газету на другу сторінку і там (у ч. з 31 березня!) довідається від сільського кореспондента, що в селянства положення „дуже скрутне“. (На Могилівщині) „Недороди на протязі двох останніх років значно зменшили запаси насіння вівса та ячменю та викликали заміну їх менш цінною в кормовому відношенні мішанкою. Через це польоводство занепало, якість і скількість худоби, особливо робочої зменшилася. Господарств, що не мають робочої худоби в окрузі біля 91.300. Для найма робочої худоби цим господарствам потрібно кредиту 661.472 карб. На господарські машини потрібно 80.000.“ Як бачимо в однім і тім самім номері газети пишуть, що село має і не має грошей. Що йому добре і „скрутно“. Кому вірити?

Ми віримо кореспондентові, бо він блище села.

З життя села й міста.

ХРУНІ ВОРУШАТЬСЯ...

Оскілковщина, позбавлена опертя в масах і підтримувана на селі самим темним і неосвіченим елементом, в останні часи зачинає знову задирати голову. Ціла низка наклепів пише „Дзвін“ у Рівному. Це свідчить ясно, що Оскілко знову получив наказ писати, аж поки не посадить у тюрму невинні для себе собі особи. І виконуючи цей наказ, Оскілко „дійствує“. Та про те, як нам передають, справи отомана погані! Машини, що він одержав як субсидію не Адут, бо дорого, а готівки немає в касі Оскілковського банку. Окрім того хорий на манію величності Оскілко, на кожному кроці кожному своєму чоловікові нагадує, що він Оскілко — велика голова партії. Більш дуриші погоджуються з паном головою, а розумніші то ні. На ґрунті цієї отаманії, директор банку Ковпаненко не подає навіть Оскілкові руки, а Мадик утік аж до Ковля й клене отамана, на чім світ стоїть. Секретар „Дзвону“ Яворський хоче утікати з „Дзвону“. Та проте свільне корито, коло якого кормляться всі ті голови, дуректори, секретарі, редактори і т. ин. остаточно не спорожилося. Можливе призначення волинського воєводи Домбського міністром внутрішніх справ відчиняє перед ними знову широкі надії.

... дасть трохи грошенят і „Дзвін“ заробить. Не-волишччина.

КОМЕНДАНТ НЕ ДАЄ СПОКОЮ.

с. Милостово, Дядківської громади. 27 лютого о 10 г. вечера в помешканні бібліотеки-читальні явився комендант Дядковецького постерунку № 1044 з собакою. А тоді як раз була співанка. Коли вона скінчилася і люде почали розходитися з'явився і комендант. „Що то за зібрання? — запитав. Хористи відповіли, що була співанка. Почувши це, комендант заявив, що це є бібліотека-читальня, і ніяких збірок і співанок не може бути. Співоочий гурток може існувати лише за дозволом староства. Коли йому показали копію Просвітнього Статуту, то він сказав, що цей статут не дійсний і наказав голові С. Хоминові, щоби на далі ніяких збірок і співанок не було. Підчас перебування в читальні комендант поводився грубо й навіть дозволяв собі обиджати члена бібліотеки панну Олександру Глушук. А пес коменданта кинувся на груди одному з присутніх хористів Степанові. О годині 1-ій вночі комендант викликав на квартиру, де ночував, голову читальні і такого наговорив голові, що він й не знав, що розповідати. Гайдамака.

ЗАКЛАДАЙМО „ПРОСВІТУ“!

с. Ходосів, Кустинської громади Рівенського пов'ту. Давно вже ми хотіли відчинити чи читальню, чи якийсь драматичний гурток, розпочати якусь освітню працю, але не виходить. А тимчасом село потребує газети, місця, де могли б зійтись, побалакати про біжуче наше життя.

Ото й звертаємося до „Просвіти“ в Рівному, щоби допомогла вона нам у тій справі. Бо чули ми, що в Кустині вже відчинили просвітнянську бібліотеку, є газети, дали багато книжок, а в нас немає нічого. Ніхто нам не допоможе, ніякий Оскілка, як не допоможе своя „Просвіта“! Ходосець.

ПОЛЬЩЕННЯ УКР. НАРОДНИХ ШКІЛ ПО СЕЛАХ КОЛОМИЙШНИНИ.

Підчас шкільного плєбісциту батьки українських дітей однодушно заявили за українською викладовою мовою по народніх школах. Наказні вїйти зі своїми прихвостнями внесли декларації за викладовою польською мовою. Є такі села, в яких на лік нема Поляка, а внесено декларації, скільки було потрібно. Вислана старостом комісія перевіряла по селах підписи батьків укр. дітей та при тім їх тероризувала. Підписів на польських деклараціях ніхто не провірив. Вислід був такий: Українські школи замінено на двоязичні на папері, а на ділі на польські. Інспектор Б. при візитації каже викладати по польськи та співати польські пісні. З кляс польських шкіл лунає пісня „Nie dajmy ziemi skąd nasz ród“ і інші, а родичі по темніших селах Коломиїщини зачинають розуміти вагу і значіння т-ва „Рідна Школа“ помимо того, що деякі ступайки теревеняць, що фонд Р. Ш. йде на неправесних дітей. Є випадки, що діти навіть своїх катехетів при вході до кляси витають словами „Niech tę zię pochwalony“. Українське селянство повинно боротися о душу дитини і оснєвувати приватні школи по селах та дбати про те, щоби школи ті ріжнилися духом від шкіл публичних та відповідали теперішнім умовам. М. Ст.

ЗАНЕПАД ЧИТАЛЬНІ.

Габківці, повіт Зборів. — Існує в Габківцях читальня „Просвіти“, якої головою є місцевий парох. Читальня та є лишень на папері, бо ніхто нею не интересується, не має вона ані часописів, ані книжок, хотяй старанням посторонніх людей відіграно минулого року виставу з якої читальня мала гарний дохід. Той одначе пішов на приватні позички, а для читальні з цього ніякого хісна. Виділ під головуванням вище згаданого пароха не відбув ані одного засідання, а коли оден з членів Виділу оголосив на день 21. марта ц. р. Загальні Збори, то крім него і ще двох членів читальні буквально ніхто навіть з членів Виділу не явився на Загальні Збори так, що прибувший делегат Філії не то, що зборів, але й засідання Виділу не міг дочекатися, та мусів відійти з нічим. Отак виглядає просвітна робота парохів.

Час найвищий перестати селу сподіватись як інебудь помочи в організації від пароха, бо це є лиш колодою на шляху до просвітної організації, а братись самим до праці не оглядаючись на нікого. Оем.

ТАКИХ ТРИМАЮТЬ СТАРОСТИ.

Олешів пов. Товнач. Є в нашій селі вїйт, от, як звичайно, більшість наказних вїтїв. Осатанна рада громадська раднала по криміналах і в тих палатах привчовувалась марнувати люд-

ське й громадське добро. Громада відчуває дуже боляче ту господарку наказного вїита, бо мала добрих вїитїв тоді, коли мала хом малий вплив на вибір вїита. Тепер вибирає пан староста. Взагалі треба буде колїсь попросекувати найів старостїв за те, що таких вїитїв вибирали, які знищили громаду, бо були для старостїв дуже вигідні, для політики. Не дурно називають староства політичною владою. Особливо в Сх. Галичині і на Волині, то вони дуже політичні, але мало адміністраційні. За виїтуванням різкала покійного вїита Оноффа Бартадиша і Гаврила Пазюка, то виїудовано в селі школу, парохіальний будинок, церкву, громадську канцелярїю і куплено сикавку і на то ніхто не дав ні сотика. Ті люде помогли й читальню „Просвіти“ збудувати і крамлинцю втримати. А сьогодні, коли є вїїтом Онофрій Куліковський — то все громадське діло за горілкою пропадає. За 18 літ зруїнував все. Продав громадську канцелярїю, знищив читальню, про ніщо не дбає, хїба жде, щоби жінки ратували його від горілконої смерти своєю водою. Має сина, що вміє так писати, як батько невміє. І за те здирає, а бідний народ та темниий йому дає віру. Треба селові багато приятелїв і науки, щоби воно стало розумніше і звільнило себе від усяких пивок дерунїв. Приятель.

РАЙ НА ГУЦУЛЬШНИНІ.

Білоберезка пов. Косів це справжній рай, господиє царство на землі. Але не для Гуцулів — тільки для нашого отця Івана Березівського. Він візьме, а люде дадуть за вірчання навіть 100 зол. Та ще й котач і кілька днів вітробку від молодят. А від біднищ то бере 50 зол. Приїдється на віру жити, або цивільні шлюби брати. Любов може мила Богові, але не понові, то Бог вібачить, коли не дамо в церкві 50 зол. а сховаємо собі. Цивільний шлюб такий самважний як і той, що його шїп дає, тільки лекший на кишень. За помазання і причастіє бере 15 зол. За хрест дитини 7 зол. від батька, а по зол. від кумів, аби тямилі. За вївід зведення 10 зол. За похорони жінки Петра Стрийвого з Хоронець 70 зол. Чи не рай?

І В НАС НЕБО ПОДОРОЖИЛО.

Це в Чернятині, пов. Городенка. Казав Христос що богачеві, як тому верблюдові, тяжко через дірку голки перелізти в небо. А наш священник перевернув Христову науку на шиворіт і тепер бідний став отим воблюдом, що йому тяжко до неба дістатися. Коли ти не хочеш йому давати курки за хрестини, то не видіти тобі небесного раю, то ти безбожник соціяліст-радикал. І самі люде винні, що цьому вірять. Своєю егомостеві підбігають до задяканого селянина в поміч і їмость і панич, що вчуться на сентяного, а тимчасом ведуть курочку канцелярїю, бо добре тямлять, хто за хрестини курки коли давав. І не диво, що селяне дають, бо їмні і дуже кацало їм у очі димить і груба свїчка за гонір і не диво також, що священник так виступає проти освіти і політичної організації селян соціялістично-радикальної. Бо толі менше можна здирати, коли народ буде свїдомий. Христїянин.

ШКІЛЬНІ РЕКЛЯМАЦІ.

Кажуть люде, що як на когось паде яке нещастє, то воно його не попускається, як ріпях кожуха. Така доля постигла і село Голови, косівського повіту. В 1900 р. утворилася в нас народна школа. Учитель б. п. Лука Гарматій що школу зорганізував на двоклясївку, заложив експоновану клясу в Головах, Чорна Річка і вір школу вїрцево. Зецив собі довіри у людей і мав у селі вплив.

Перед самою війною п. Л. Гарматій виїхав з Голов в Теревовельщину на посаду, а з ним виїхало і щастє, що до школи в Головах. До Голов приїхав на посаду п. Михайло Ломакцій. Казали головяне, що учитель Ломакцій стоїть за доброго жида, але тепер переконалися, що їх новий учитель п. Іван Ломей, то стоїть за десять жидїв, а не за одного. Ломакцій гандлював худобою, і годен був лізти на кичері, а Іван Ломей, то старий діток, не годен лізти на грнцях купувати худобу і видумав добре платний спосіб, а це саме: «шкільні реклямації».

В одного господаря за звільнення дитини від шкільної науки за три роки взяв одну вївцю і «дещо з дому», за звільнення другому господареві дитини на оден рік, дав цю вївцю визимувати і вїлітувати. В третього господаря взяв за рекляманта, що звільнив на два роки від шкільної науки, дві вївці, а тепер почав реклямант ходити до школи, але лише про «око» на місяць по два, три рази. Четвертий господар за реклямацію двох дітей звільнених на два роки дав оден новий ліжчик і п'ятий гос-

подар за звільнення одної дитини на два роки дав оден новий ліжчик, шестий господар за одну дитину звільнену на оден рік дав гелетку вївса, а що не давав більше вївса, то виказав його на шкільну кару. Семий господар за звільнення дитини на оден рік дав одну вївцю і когута. Осьмий випадок: сказав п. Ломей одній господині взяти дитину сироту на виховання; не посилати до школи та врадувана, що ме мати допихато в хаті, дала ще і масла, але коли не давала далі масла, то він її виказав на кару. Коли прийшла на скаргу до Ломея, чога він наказав на кару, коли ту дитину сам звільнив від науки, ще і масла за це діставав, то він на чей накричав і витрутив її за плече з дому на двір. Не хочемо таких учителїв темряви та пивок. Непокірний Гуцул.

ОХРИМІВЦІ ПОВ. ЗБАРАЖ.

Коли не біда, то хобоба, а коли не хобоба, то таки якась напасть давить українського селянина і не дозволяє йому як слід розвиватися. А коли й це не ломить українське селянство, то тоді пришлють у село такого учителя, що сіє тільки ненависть, перешкаджає праці і замість учити діти, вмішується в несовї справі. Є в нас учитель Мартин колїсь, а тепер Марцелї Хорещкі. Мабуть, чи не в часі війни «преобразився». В часі шкільного плєбісциту лякав людеїв, щоби не підписували декларації за українською школою. Казав, що будуть арештувати за агітацію. Йому в поміч постіпив шкільний інспектор, який на свїй лад переслухував людеїв. Яку науку веде в школі наш керовник, то про це не одно далось розповісти. Дітей вчить всього 3 години в день і то в більшості по польськи. Отворив трафіку і продає тютюн у шкільнім будинку. Колїсь жили латинники в згоді з грекокаталиками, а тепер учитель вніс роздор у село. Українське село буде собі Народний Дім і заложило кооперативу і мабуть з тої причини бере пана керовника хобоба і млости, бо каже, що мусить то діло розбити. Ми радимо панові керовникові, щоби він рахувався з селом, в котрім їсть його хліб. А коли йому український народ, його організація чи його хліб не смакує — то будь ласка, завертайте до своїх теперішних зьомків на мазурі. Свїдомий.

НЕПИСЬМЕННИЙ, АЛЕ ЦІКІДЛИВИЙ НАКАЗНИЙ ВІЙТ.

СОЛОНКА ПОВ. ЛЬВІВ. На одну мілью від Львова тримає львівський староста неписьменного вїита Марціна Речуху. Цей скандал утримується тому лишень, що Речуха Поляк. Надужиттям вїита немає кінця, бо чує в старостві свою силу, а громадянам таки рветься терпець і роблять усі заходи, щоби збутися лиха. Але ніщо не помагас. Староство наказало поліції перевірити скарги покривджених вїитом громадян. І вже два місяці минуло, як списано протоколи і ніхто не знає, під яку воду то впало і пропало. Вїйт сміється та гонить радикалів на гостинєць до роботи — мститься. Щось як у горі діється й на долі. Коли ти відкриваєш злочини вїита, то ти відповідаєш, але не вїйт. З гори до долу. Для робітників дістав з дорогового уряду по 1-50 зол. а заплатив тільки по 75 сот. Коли товариші соціялісти-радикали про те дізналися і донесли, куди треба, то вїйт сказав, що такі робітники більше не варта як 25-75 сот. Але зі злости подав 45 наших товаришів на кару до староства і кождий мусів занлатити по 5 зол. у такий тяжкий час. Запитуємо староство, доки в него матимуть неуки гору і будуть наживатися на кошт громади?! Бо людська терпеливість уривається.

ПАНСЬКИЙ ПОМІЧНИК.

Здобниця, Здолбунівського повіту. Культурно-освітня праця, яка розвивалася у нас до запровадження нового адміністраційного поділу досить жваво, завдяки староству стала підупадати. Минулий 1925 рік особливо тяжко відбився на нашому просвітнянському житті. Зачинєно з формальних причин нашу читальню і староство через свою поліцію увесь час слідкувало за нашими просвітнянами, що й як вони роблять. Такий оскілковець, як Елісей Федорук, що достає нині всім дозволи на вистави, бо має в старостві «руку», такими утисками дуже задоволений. Заробляє на кождій виставі, чи то концерті трохи гроша і робить оскілковське діло, ганьблючи наших просвітнянських діячів, як А. Демчук, Бурій та ин. Чи не пора-б схаменитися вам, пане адвокате панський?

Пішход.

Чи Ви вже стали членом видавничої кооперативи «Громада»? Уділ 10 зол. вписове 2 зол.

ВІСТІ З ЛУГУ

Чому воно так?

Як подає звіт про діяльність краєвого кооперативного Центросоюзу, оголошене в Господарському Кооперативному Часописові ч. 4, з 20. січня 1926 р., 42 чинних кооператив у Бобрецькому повіті від початку січня по кінець вересня 1925 року, закупили ріжнього краму за 294.431'24 зол. На ту суму повітовий Кооперативний Союз продав кооперативам краму за 98.005'20 зол., а решту, 196.426'04 зол. куплено поза Союзом, т. є. у приватних торговців.

Коли ми приймемо, що в тому самому часі кожна кооператива закупила тютюну пересічно за 2.000 зол., або всі разом за 84.000, то на другий, закуплений поза Повітовим Союзом крам, припадає 112.426'04 зол. Як що приватні торговці-Жиди, бо інших нема, заробили на тому крамі тільки 10%, то 42 кооперативні спілки, в одному лише повіті, дали їм, на протязі девяти місяців 11.242'60 золотих зиску. Значить: кожна кооператива на протязі трьох кварталів помогла безповоротній передачі з українських в жидівські руки по 267'62 злотих, або по 29'73 золотих щомісячно. Разом тих 42 кооперативні викинули просто в болото 1.240'17 зол. кожного місяця.

Ніхто мабуть не стане перечити, що в нас взагалі відчувається недостачу освітніх і організаційних робітників. Зокрема в бобрецькому повіті освітня праця має дуже багато до бажання. І, здається, мало хто скаже, що 250 зол. на місяць мала платня для вандрівних учителів і організаторів села. А за 1.240'17 зол. можна удержати місячно п'ятьох людей, які зайнялисяби освітньою і організаційською працею в повіті. Чому-ж

Гей Луг іде!... Красен мак цвіте.

Не думайте давні друзі Горбачі, Гаї Сорочки, що минулась наша слава, що забулася в Городиславичах, пов. Бібрка давня праця і що молодь не вступає в слід колишньої молоді. Хоч тяжко, а всетаки заложено в нас славне товариство «Луг». В серці було бажання стати в одну лаву, але не чути було ніякого вітру, що принісби знову з собою веселий гомін козачої пісні. Аж оце розвідалися ми про пожежничо-рухликове товариство «Луг» і відразу пристаємо до чесного гурту. Дня 11. X. 1925 р. відбулися загальні збори. Зійшлися вся молодь села. Вислалося 130 членів, з цього числа 58 дівчат. В раду пішли: Прокопів Гришко — голова, Гульватий Олекса заст. Іван Кошох — господар, Ільків Мелета писар, Карлаш Павло скарбник, Сенко Мелета, Антін Скаціш, Лучка Явний, Кошох Гришко, Шулк Дмитро, Паранька Сенко, Колибаба Дмитро як вилізові. Річна вкладка 1 зол. Аматорський гурток при Товаристві дав 5 вистав за 5 місяців. Товариство закупило 20 книжок. Справило декоративні, купило знаменця. Дістало за вгашення пожежу 50 зол. від П. Д. В. У. За це думают купити пожежничу приладу.

Весна іде!

Чи ви знаєте скільки сит у молоді і як вони приховати хочуть?!

Коли тільки Лугові сурми з Великого Лугу заграть на велике Лугове Свято у Львові в честь 10-тих роковин смерті великого Франка — ви побачите яка молода сильна сотня вирушить з Городиславич!

Гей Луг іде!

Нову долю поведе...

За рученьку

За дрібненьку

Нову долю поведе!

Гей Луг іде!

Стань у лаву молоді!

Бо в тій лаві
У лаві славі
Вся неволя пропаде!

МУДРИЙ ВІЙТ І ТАКИЙ САМ ЖАНДАРМ.

Товариство «Луг» в Підмонастирі, пов. Бібрка має клопіт з війтом і жандармом і то лиш тому, що вони оба мудрі. Наказному війтові пахне «Страж огіньова», аж пишчить, так бідака хоче приподобатися панам зверху, а нашкодити громаді. А жандарм не знає своїх приписів, а коли їх знає, то їх свідомо ломить. Сам Поляк толочить по польських законах. Переслідус наше товариство на тій підставі, що в члені принялося також дівчат. Сарака жандарм не знає, або не хоче знати, що на підставі статуту жінки мають право належати до товариства, і забороняючи їм приходити на проби, тільки сам себе осмішусь!

Луговик Семен.

ЛУГ У КОШЕЛЕВІ ПОВ. ЖОВКВА.

Наш Луг дав уже четверту з ряду виставу дня 11 березня. Громадяне дуже цікавилися нашою працею і радо приходять на вистави. Вовком на ту працю дивляться тільки качковчане та війт Гриць Бойко, який на представлення ходить та не думас платити і сердиться на Луг. Але з тим ми вже дамо собі раду.

Луговик Кайдаш.

ГЕТРО КОЗЛАНЮК.

Шкільний плєбісцит.

За невеличким столиком, в просторій шкільній салі, сидять рядком, грубий шкільний інспектор; високий як тика, постерунковий; та череватий і веснянкуватий, наказний війт громади.

У інспектора обличчя червоне й надуте; рябе жандармське, — насуплене й сердите; а веснянкувате війтівське, то здається, що й без слів говорить самою ая, ая!... Того, як пан сказали, так має й бути!...

Перед ними товшиться німо гурт мужиків і жінок, які по наказу зійшлися тут, щоб особисто ствердити перед інспектором, свої підписи на шкільних деклараціях.

Інспектор став вичитувати по імені: — Андрій Підніжка! — загудів інспектор, наче з бочки.

В гурті мужиків щось тяженько зігнуло. Виступив низенький, ошеңкуватий дядько, зі страшенно винуватим, та боязливым обличчям.

— Я йи, йи, прошу пана, — заговорив хутенько, випрямлюючися свічкою до столика.

— Ага! то це ви, — ніби згадав інспектор, беручи до рук оден папірець, з невеличкої купки паперів.

— Ая, ая прошу пана. Я!

— Ну, ну... ступайте ближче сюди.

Підніжка випрямився ще більше та

перелякано, повів очима по інспекторові й жандармові.

— Блище підійди! — гримнув на його сердито постерунковий.

— Ая... приступайте Андрію ближче сюди, ми маємо чого боятися, — підбадьорював його війт.

— Ви підписували оцеї папір?! — запитав інспектор, показуючи олівцем в одно місце на папері

— Таже ніби ая... Я

— Умгу! Отже, що ви тут підписували?

— Своє імя й назвиско, прошу пана. Інспектор завертівся на кріслі.

— Я вас не питаю, кого ви підписували, — але що, і на що підписували?! — заговорив сердито інспектор.

Підніжка відкрив широко перелякані очі, та отворив здивовано рота.

— А-га-а! — заговорив з клопотом. Тажи-м підписував дихлярацію на школу...

— Добре... отже якої школи ви хочете?

— Якої? Тажи ніби нашої... Оцеї шо таки озде, тай шо давно була таки...

— Ага! такої, як і давно була. Аби, ніби вчили в ній по польски і по руски, так? — запитав лагідно інспектор.

— Ая, ая, — заговорив радісно Підніжка — такі оцеї, шо типер є... За тяжкі типер чіси, аби нову школу будувати...

— Но, можете вже газдуно, до дому собі йти, — заговорив інспектор, черкаючи щось на папері.

Підніжка поклонився низенько па-

нам і з радісною усмішкою на устах, виїшов тихими кроками з кімнати.

— Антін Галюк! — вичитав інспектор.

— Є! — залунало враз по кімнаті, і за хвилию біля столика з'явився високий, і тонкий як конопля дядько, з найженим як стерня волоссям на голові.

— А ти хлопе не гримай на пана інспектора, як на конину, — зауважив злісно постерунковий.

Галюк прикусив губу, та випростувавший, напружив уважно весь слух.

— Ви підписували оцеї деклярації? — запитав інспектор.

— Ая, ая прошу пана... Ніби й не я, — але пан професор, дай їм Боже здоров'я.

— Пан професор, через то підписали, шо вни неписьменні, — вставив війт.

— Ая, ая... неписьменний... Темний, як о! — і Галюк при цьому закрив долонями очі.

— Ага, але в вашій присутности і за вашою згодою, підписував вас учитель. Так?

— Таже ая! в моїй! Закликали мене пан начальник, тай пан професор до себе, тай казали, шо таке полценє прийшло від пана шпекторі, аби підписуватиси на оцих паперіх. А то я ни вмію писати, — то підписали мене пан професор. Али однако, дай їм Боже панство — й грейцарі ни взяли за тото..

— Но, но... стійте! — зупинив його

ми говоримо, що ми бідні, що в нас нема грошей для культурної праці в нашу-ж таки користь? Подібно стоїть справа і в других вісімнадцяти повітах, об'являх згаданих на вступі звітним. Хто відповідь, чому воно так?

Обсерватор.

„Зручна політика“.

З початком місяця березня ц. р. голова українського націонал-демократичного об'єднання (УНДО) д-р. Дмитро Левицький і генеральний секретар — Володимир Целевич ствердили окремим комунікатом, що визначний член Центрального Комітету УНДО д-р. Кость Левицький в останнім часі не вислав до польського уряду письма, яке стверджувало б, що стоїть льояльно на ґрунті польської державності.

Комунікат є дуже делікатний. Він виглядає як параграф. Чи його вхопить польський уряд за оден кінець, чи націонал-демократичне громадянство за другий кінець, то в їх руках опиниться завжди одна й та сама закарлючка. Щось як з тою московською дівцею, що її грошенята заробила її невинність зберегла.

Для поляків говорить комунікат:

„В останнім часі (читай: два три місяці!) не складав Кость Левицький заяви льояльності, але тої заяви, яку він зложив давніше він не відкликавав і вона його і його партію обов'язує.“

Для своїх вірних говорить комунікат:

В останнім часі (читай: многа літа!) не складав Кость Левицький заяви льояльності і всякі поголоски розсівані про те „Варшавянкою“ і „Новим Часом“ є шкідливі і неправдиві.

Але „Варшавянка“ з одного боку пригадує, що д-р. Кость Левицький в Відні 18. квітня 1925 року зложив таку заяву:

„Отримуючи залізний лист з рук Посла Річипосполитої Польської в Відні, рівночасно стверджую моїм підписом, що стаючи на ґрунт Польської Державності буду захищатися льояльно і по думці законів, які обов'язують у Польській Державі. д-р. Кость Левицький“.

З другого боку „Варшавянка“ не бажає собі, щоби такий льояльний обиватель і партія, що його прийняла в свої ряди, стратили довіря серед українського громадянства. Відома справа, що нетолковий український працюючий народ не розуміє, що можна двом богам рівночасно служити і вона дав УНДО і його визначного льояльного члена за невірність, аби вони могли опісля покликуються перед українським селянством і робітництвом:

„Бачите, які ми справедливі! Бачите, як нас дають. Пишуть, що ми віроломні! І капітал і невинність вратовані!“

Оце й називається „зручна політика“.

Та й дивуються удисти, чому соціалісти-радикали не хочуть бути з ними в згоді!

А завжди на тім самім місці!

Часто траплялося Стенці московському візникові, що перевернув свою повозку разом з пасажером. І дивувався. Не тому, що перевернув, але що власне на тім самім місці. Московські візники, що поганяють у Києві, чи Харкові пере-

вертають віз також завжди на тім самім місці. Тількиж одна ріжниця. Стенка дивувався, а московські кучері не дивуються, бо роблять це навмисне. Ось приходить до нашої редакції з Великої України російська газета „Комуніст“ орган центрального комітету і харківського окружкома комуністичної партії більшовиків України. І пишуть на своїй адресі: „Експедиція газ. „Комуніст“, Харків. Russia“.

Що „Світло“ не знає, де лежить Бурштир, то це ще можна вибачити. Але що в Харкові не знають, що Харків лежить не в Росії, але таки на Україні, то це вже таки справді ані зрозуміти, ані вибачити не можна.

Змієва їдь ліком проти епілепсії (падачки).

Епілепсія, це страшна мука людей, які хорують на ту слабкість — може вже введовзі — перестане переслідувати людство. До цієї пори всі лікарі заодно стверджували, що не має ліку на цю хворобу. Винайдено щось шість способів лікування, але ані оден з них, не увінчався повним успіхом. Хвороба повертала до людини і вона дальше каралася сама й ставала тягарем своїх близьких, тривожила їх щоденно нестерпуче і викидувала себе саму. Щойно професор університету в Філадельфії Ральф Спанглер винайшов новий спосіб лікування епілепсії при допомозі їди одного рода змії. Їдта приводить смерть людини, коли її змія вкусить. На цей спосіб прийшов професор зовсім випадково. Сина одного американського мільонера вкусила змія. Тому, що його скоро віддано лікарській опіці — вратовано його від смерті. Але лікарі знали, що він рівночасно хорював на епілепсію і дуже побоювалися повороту хвороби. Але не повертала. Зміркували тоді, що це явище має свій зв'язок з укушенням та з їддою змії. Оден з лікарів доніс про це своє завваження професорові Спанглерові, котрого вважають у Америці знатком і спеціалістом у тій справі. Професор поглибив досліді і дійшов до цього, що справді при допомозі тої їди можна лікувати епілептиків. Він ужив її на клініці в Філадельфії і перші проби дали прегарні висліді. Їдвстрикується хорому наперед у дуже розрідженому виді. Опісля дається щораз більші інскції. Хвороба поволі уступає. Про спосіб цього лікування викладав уже в Парижі лікар Др. Готіє. Лікарський світ сподіється, що дальші досліді над тим способом доведуть до цього, що ту страшну хворобу переломиться. Страшна їдь змії, стає добром для людства.

НОВИНКИ.

СВОБОДА СЛОВА. На донесення агентів самбірської поліції внесла тамошня прокуратурія обвинувачення проти тов. М. Матчака за його промову на вічу УСРП в селі Берегах самбірського повіту. Прокуратурія обжаловує т. М. о злочини порушення публичного спокою (злочин з §. 65), якого мав допуститися тим, що на тому вічу говорив про тяжке господарське положення українського народу під Польщею, про велике безробіття, про польську господарську політику супроти українського народу, про зє-

швидко інспектор. Ви маєте четверо дітей в шкільному віці?

Галюк здивовано й перелякано отворив рота.

— Я? агій!.. Най мене Бог боронит від такої гайлиці, в теперішні, такі тяженні часи! У мене лиш одно дівчинище.

По оцих словах вїт страшенно почервонів, а інспектор швидко заговорив:

— Но, но... це байка... А скажіть мені, якої ви хочете науки в школі?

— Якої? — Та якої-ж би! От, аби лумерів вивчилася, — хоть ніби її того не конче... Ще якби хлопцев, — но, то що нічого! Хлопцеві потрібно знати письма. Але дівчині?!

— Чекайте! — перебив інспектор. Отже ви хочете такої науки, як і давно була. Щоб учили вашу дитину по польски і по руски?

— Таже ая, ая!..

— Можете вже йти собі.

Галюк радісно вишов.

— Арон Гольдшлаг!

— Je, jest! — запищало щось по кімнаті і біля столика вродилась кумедна фігура, молодого, двацятьпятилітнього жидка, панського „зажондци“.

— Pan ma szczęście dzieci, i podpisywał własnoręcznie te deklaracje? — запитав інспектор.

— Jo, jo... tak proszę pana, — запищав монотонно Жидок.

По салі перебіг легкий, придушений сміх і якийсь голос обізвася:

— Бреже злодій! Він і одної дитини ще не має...

— Ци-хо! — погрозив грізно постерунковий.

— Jakiego pan chce wykładowego języka w szkole tutejszej?

— Państwowego, państwowego. Polskiego, proszę pana. —

— Ładnie... dzięki e! Może pan odejść.

— Атаназій Правдолюб!

З гурту виступив кремезний, середнього росту дядько, з поважним і серйозним обличчям.

— Якої хочете школи?

— Школи не хочу, бо вже маємо її, — відповів поважно. Хочу науки в школі.

— Ага, — ніби проскрипів інспектор. Отже якої домагаєтеся викладової мови в школі?

— Там вже маєте написано в декларації, якої, — відповів сміло Правдолюб. Але як же хочете знати — то скажу: Української хочу.

— Умгу! лише рускої... А державної, польської не хочете?

— Ні!

— А то чому?

— Бо її так будуть учити. Чи скажу так, чи ні!

— Ех, ти немазаний! — озвірився постерунковий.

— Лиш прошу не мазати! — повернувся до його Правдолюб. Мені можна, так як і вам, домагатися по закону, чого хочу. Тепер відай конституція...

— Ну, ну. — перебив його інспектор — йди вже собі мудраку ти.

(Дальше буде).

мельну справу, про податкові тягарі та надужиття при їх стяганні. Кожного дня кожна навіть польська газета обговорює всі ці справи, тільки на селянському вічу не вільно про це говорити. Хлопові не вільно сказати правди. Таку думку обстоює самбірська прокуратура. Та мабуть не лише прокуратура, але й львівський окружний суд, який затверджує конфіскації „Громадського Голосу“, тому, що „це часопис призначений для хлопів і в ньому неможна писати всього того, що можна писати в часописах призначених для вищих верств“. Такі мотиви подаються при затвердженні конфіскації „Громадського Голосу“.

УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ У ЛЬВОВІ. З кожним днем зростає число безробітних. Маса безробітних попадають у що раз то більшу нужду.

Пепесівські „умандатовані вожди“ пролетаріату розсілися вигідно в міністерських фотелях і відмовляються навіть від прийняття делегатів безробітних, вимагаючи „занехання демонстрацій“. Зовсім так як царські ступайки, котрі теж казали: — „насамперед успокоєння, а потім реформи“. Цей клич столипінських жандармських держимордів прийняли тепер пепесівські міністри за свій, та навіть не напружуються, щоб зарадити тому страшному лихові та ратувати від голодової смерті безробітних та їх дітей. На українських землях безробіття передовсім бе по українських робітниках, яких масово усувається від праці, при чому польські робітники та їх організації творять часто оден національний фронт з польськими фабрикантами та поміщиками. Допомоги не мають українські безробітні маси ні від кого і ми свідомі того, що тут ніякі дрібні реформи, чи гуманітарна допомога не усунуть коріння лиха, що тут конечна одна але корінна реформа перебудова цілого суспільного ладу. Та всетаки, хочби й хвилинка, частинна допомога потрібна. І тому, щоби хоч у часті прийти з допомогою безробітним українським працівникам, представники українських організацій у Львові по нараді рішили утворити Організаційний Комітет, який має зайнятися зорганізуванням постійної допомоги безробітним. На чолі того організаційного Комітету станув директор Земельного Банку Гіпотечного Гаврисевич. Його організаційний хист дає запоруку, що цей комітет негайно приступить до праці та, що вже в короткому часі можна буде зорганізувати цю допомогу. В наших умовах та допомога буде напевно далеко невистарчаючою, але серед тої нужди, яка тепер панує серед безробітних, потрібна поміч негайна, хочби й мала. На нараді, яка відбулася в тій справі, рішено притягнути до праці в тому Комітеті Допомоги Безробітним всі українські професійні організації, господарські і культурні установи й товариства.

ДЕМОНСТРАЦІЯ БЕЗРОБІТНИХ. Дня 8 квітня прийшло до заворушень безробітних у Варшаві. Маса безробітних зібралася на площі Домбровського перед будинком міністерства праці. Вислано делегацію, złożену з 6 осіб. Але делегація відповіла, що міністра праці соціаліста Земецького немає, та що він прий-

ме делегацію щойно на слідуєчий день. Безробітні дуже тим обурені зачали відгрозуватися та не хотіли розійтися. Покликано поліцію, яка кілька годин розганяла демонструючих. В Любліні прийшло дня 8 квітня до нових демонстрацій. Також у Львові демонстрували безробітні перед магістратом. І тут поліція їх розігнала.

ЧОМУ ПОПИ КАЖУТЬ ЛЮДЯМ СПОВІДАТИСЯ? О. Макареві з Місткович біля Самбора вкрав хтось дві курки і одного индика. В пайблищу неділю заповів о. Макар, що ціле село поголово мусить негайно висповідатися. — Як бачимо то часами й кури та индики причиняються до піднесення побожності.

ЧАС ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ ЗА ДРУГИЙ КВАРТАЛ! В 13-тій числі розіслала Адміністрація „Гром. Голосу“ всім передплатникам поштової складанки (чеки) на другий квартал ц. р. Отже всі товариші передплатники нехай поспішаються з висилкою передплати, бо в протівному випадкові мусілаби Адміністрація здержати дальшу висилку часописи. „Громадський Голос“ не виходить за гадючі фонди, а тому за дармо висилати його не можемо. Треба отже, Товариші, вирівнати не тільки свою залежність, але й привднувати нових передплатників. Тільки тої, хто в свідомій своїй прав, хто цікавиться долею усього українського працюючого народу, хто вчиться способів боротьби за свою волю із свого часопису, той тільки зможе стати справжнім борцем за справу визволення українських працюючих людей.

ДВІ МІРКИ. В Любліні позавидувала лікарська палата слухачам тамшнім адвокатам, котрі прийняли постанову неборонити добровільно комуністів. Отже на днях відбрала ця лікарська палата двом лікарям право виконувати практику. Ціла провинна тих лікарів полягала в тім, що вони згодилися лічити членів каси хорих, помимо того, хоч лікарська палата проголосила бойкот каси хорих. Виходить, що люблінській палаті все одно, чи бідні люде будуть умирати чи ні, аби тільки вони могли набивати свої кишені. А тих двох лікарів, що мали почуття свого лікарського обовязку, — треба викласти!..

На таку постанову лікарської палати ані воввідство ані міністерство здоровля не кивнуло навіть пальцем. За те коли робітники хочуть застрайкувати, то тоді пускається в рух уся поліційна й судова машина, а тюрми переповнюються „злочинцями“ нарушення публичного спокою і тероризування. Нема то як буржуазна польська рівність перед законом.

ПОЛІТИКУЮЧА ПОШТА. В селі Гордиславичах (пов. Бібрка) не видав поштовий уряд „Гром. Голосу“, заадресованого до читальні, але передав жандармові Свінярському, тому що в цьому числі був допис про господарку жандармерії і наказного війта. Питаємо дирекцію пошти, чи вона готова раз поучити поштовий уряд у Гордиславичах, що його песім обовязком є доручити оплачену посылку.

ЦІННИЙ МЕДИЧНИЙ ВІНАХІД. Київський лікар Майорський винайшов апарат, що матиме велику вагу при процесі кровонаповнювання. Апарат служить для стягання кінцевостей підчас вливання в жилу ліків і дає змогу лікареві вливати кров без усякої допомоги. Спроби випали добре.

Зі світа.

БОРІТЬБА ЗА ВОЛЮ, яку підняли повевелені народи і боротьба проти визиску, яку підняли повевелені соціально класи, замагачься з кожним днем у цілому світі. Останніх сил добивають з себе пануючі, щоби втримати себе на горі. Диктатура це в останній засіб, яким думають опутати маючі класи працюючі маси. Диктатура, це має бути тої засіб, яким пануючі народи хочуть стримати визвольний рух повевелених народів. Там можна плевяти і ту озвірілу атаку пануючих класів і народів, яку вони повели проти демократії і парламентаризму. Диктатура це в лебединай снів реакції, яка насильством хоче відерти масам вплив на владу. Але захиталася престолу й хитається в підвалинах диктатура. Тут і там вона побіджає. Але побіда ця є хвилинка. За нею йде побіданий визвольний рух людства до враного лету.

В ГРЕЦІЇ намагаються генеральські круги завести диктатуру, подібну до фашистівської в Італії та нездарної диктатури генерала Прімо де Рівери в Іспанії. За ними скриваються маючі класи, котрі дорогою насильного перевороту хочуть дальше втримати за собою господарську силу і політичну перевагу. В своїх заходах коло захоплення влади у свої виключно руки, вони не цураються ужити терору і насильства супроти власних широких мас працюючих. Для них кожде насильство і звірство, кожде ошуканство добре. Хоч на устах у них на кождім кроці любов до батьківщини і патріотизм — то це зовсім не парашкаєшес ім ти до своби цілі по урупах соток людей власного народу. Іх не злякає марево братовбійчої війни. Так само грецький генерал Пангальос рішив ошуканством та насильством запевнити собі і своїм прихильникам владу в Греції. Пангальос рішив поволі переводити свій плян. З початку захопив він тільки військову владу, а всім заявив, що введовзі розпише вибори на президента держави. Тепер поставив свою власну кандидатуру. Вибори розписано на кілька днів. Диктатор хоче таким способом запевнити собі побіду. Коли побьчуть, що в однім місці йде для него эле, тоді постаравься, щоби хочби силою і терором перевести корисніщі для себе вибори в інших місцях. І справді при допомозі такого обману вибравно його президентом. Опозиційні партії рішили супроти цього зовсім не брати участі в виборах. Але проти вибору „диктатора“ виступила частина війська в Солуні, що лежить у північній Греції. Також інші поблизькі гарізони приєднались до повстання. На чолі повстання став генерал Плястірас. Грецька урядова преса хоче зменшити значіння повстання. Деякі частини військові, які вислано проти повстанців, приєднались до них. Положення стало грізне. Тоді вислано проти повстанців морську і воздушну флоту, яка зачала бомбардувати місто. Погибло при тій нагоді до 200 цивільних осіб жінок і дітей. Зараз на початку скупався диктатор Греції в горячий крові своїх земляків. Повстанці генерали втікли на літаках, а військо піддалося.

В МАРОККО прийшло до заключення перемиря між Абд-ель-Крімом, вождем повстанчих Ріфенців і Французами та Іспанцями. Тепер зачнуться мирові пе-

ретовори. До цього часу продумують над визначенням боєвої лінії, усталенням невтральної смуги між ворожими лініями та над виміною полонених. Французький міністр війни Пенлеве заявив, що в справі переговорів має Франція і Іспанія одну думку. Вони зажадають усунення повстанчих вождів, признання суверенної влади мароканському султанові, який підлягає під протекторат Іспанії та Франції, та уділяють широку автономію країні Ріфенів. Абд-ель-Крім годиться також на мирові переговори.

В РУМУНІЇ прийшло до влади нове правительство генерала Авереску. Авереску сейчас зачав переговори з Італією, з якою хотів заключити політично-військовий договір. Румунія на всі боки шукає за приятелями, які допомогли б їй тримати у кровавих лабетах Бесарабію. Вона побоюється, що скоріше чи пізніше, прийдеться їй боротися за ту землю. І ось сподівалася вона дістати гарантію від Італії. Мусоліні хоче заключити з Румунією мир; кажуть, що не виступає проти цього, щоби на Мадярщині вернула монархія, але не хоче гарантувати бесарабської границі. Якійсь час кружляли чутки про те, що Мадярщина бажає собі мати короля з румунської королівської родини. Оце і тепер знову вириває та думка. Останні вісти приносять, що румунсько-італійські залицяння покінчилися невдачею.

В ГОЛЯНДСКИХ ІНДІЯХ на острові Суматра вибухло повстання проти Голландців. Повстанці напали на голандський військовий відділ, убили коменданта і 5 жовнірів. Самі повстанці втрапили до в'язниці. Повстання повелений народ до боротьби, бо воля це для кожного свідомого народу найдорожчий скарб, за який довго льються річки крові, аже поки не приходить врешті очікуваний день визволення.

В КАЛЬКУТІ, в великій портовій місті англійських Індій, прийшло до великої боротьби між Індусами та визнавцями магометанської релігії. Приводом кровавої боротьби стала релігійна процесія Індусів, котра з музикою перейшла побіч музулманської церкви. — мечету. В минулу неділю жертвою кровавої різни впало 50 убитих і 600 ранених. Бой продовжалися 4 дні. Врешті вдалося англійській поліції привести який такий лад і порядок. Всі склади її склепи пса-закривано. Ніхто не сміє виглянути на вулицю. На вулиці показуються тільки тоді, коли проходить англійська, воєнна патруля. Коли тільки патруля відходить, бої починаються наново. Головним чином приходять тепер до рукопашної боротьби. Обі сторони намагаються підпалити хати ворога. В дні 4 квітня було в Калькуті 74 пожежі. Ось так одні вірні «навертають» других вірних до своєї релігії! Ось до чого доводить релігійне божевілля! А священники і одної й другої сторони стоять з боку і затирають з радости руки. Будуть нові святі, нові мученики за віру, прийде нова загорілість до одної і другої релігії, а з цього найкраще буде життя. індуским та музулманським священникам. Обі ці релігії разом мають більше вірних як християнська віра в цілім світі.

В ІТАЛІЇ виконала замах на диктатора Мусолініого Англійка Гібсон. Але, хоч стріляла з близька, то не вбила його,

а тільки поцілила в ніс. Мусоліні, який недавно розігнав конгрес філософів тому, що вони не заявили в своїх філософічних міркуваннях за диктатурою фашизму — є зненавиджений в поступових кругах Європи. Італійські втікачі всюди виступають проти Мусолініого. Гібсон має сьогодні 50 літ. Є це отже стара жінка. Лікарі ствердили, що вона умово хора і перед кількома роками була в заведенні для умово хорих. Вона сама зізнає, що належить до старої революційної англійської родини. Замах викликав велике вражіння в самій Італії та в Європі. Сам Мусоліні зараз після переведеної операції сказав промову до своїх фашистів, в яких візав їх до дальшого скріплення внутрішньої сили фашизму, та зазначив, що обов'язком фашистів є йти за ним, коли він іде вперед, а пімстити його, коли його вб'ють. Всежтаки закований панською партією італійський робітник і селянин пізнає свою похибку, що дозволив розколотись соціалістичній силі, по якій прийшла фашистська диктатура. В розколі провинилися комуністи, котрі тепер сидять тихо. Інші соціалісти збирають свої сили, щоби протиставитися насильству. Мусоліні виїхав до Триполісу в Африці, де італійська воєнна флота уладжує свої маневри. Фашистські газети виразно пишуть, що Італія мусить побільшити свою державу. Таким чином виразно пруть до війни. Іюстанія поїздка Мусолініого це ніщо інше, як лише заповідь боротьби і нової війни за колонії.

Посмертна згадка.

Дня 11 березня о. р. в санаторії на Плянї в Чехословаччині помер український письменник Юрій Дараган. Недавно вийшла з друку перша збірка його поезій п. з. «Сагайдак», в якій автор оспівує тугу за волею рідної країни. Покійний належав до молодшої генерації наших поетів, належав до тих, котрі не лише самою поезією, але й кров'ю писали сторінки нашого визволення. Син широких степів України т. Дараган зі зброєю в руках перейшов всі етапи нашої боротьби за незалежність — аж опинився в польському таборі інтернованих, де й досі томляться недобитки військ У. Н. Р. З табору утікає до Чехословаччини, де записується на університет. В Празі займається не лише самими студіями та писанням своїх талановитих поезій, але бере також активну участь в політичній роботі закордонної групи УПСР. Грудня недуга — сухоти, якої набавився ще в польському таборі — що раз більше розвивається та руйнує його молоду силу. В тяжких умовах еміграційного життя він уже не міг прийти до здоров'я, смерть перетяла нитку його життя. Умер далеко на чужині, похоронений на чужій землі. Хай-же пером буде йому ця земля, між на рідній землі будемо зберігати пам'ять про цього поста-спитальця.

Цравна порада.

В останнім часі гром дські каси поодиноких громадян упоминаються о зворот позичок в повній передвоєнній вартості, або в половині передвоєнної вартості, або в відсотках за всі літа від початку війни. — Звертаємо увагу всіх довжників, що довги до громадських кас мають бути в засаді звернені тільки в 10% вальоризації, себто в десятій часті псевдовоєнної вартості Радимо отже довжникам, щоби жадних угод з громадою не заключували, коли громадський счоче більше, як десяту частку передвоєнної вартості позичених грошей і більше як за три літа відсотків. — Коли громада цієї суми прийняти не схоче добровільно, то в такому випадку кожний довжник може внести без адвоката письмо до повітового суду з просьбою, щоби суд означив, кілько він має заплатити. — Від таких подань не платиться жадних стемплів, а тільки малі стемплі від ухвали, а суддя вже скаже, коли буде видават

ухвалу, який високий стемпель до ухвали треба прибити. — Довжники не платять від судового поступовання жадних судових вні адвокатських коштів, а рівнож довжникові віритель за оце судове поступовання, ані за його адвоката, колиби він собі адвоката взяв, не платить. — Нші люде повинні отже у всіх випадках не вірити в те, що їм кажуть, що нібито є такий закон, що касам громадським має звертатися повні суми, бо так вирішили уряди громадські і Виділи Рад Повітових

Д-р Лисий Володимир.

Інваліди (б. австрійської та російської) армії повинні були зареєструватися в П. К. Узуп. в цілі одержування ренти найдальше до дня 30. квітня 1920 р. Були одначе випадки, що й інвалідів зареєстровано по речинні й ренти їм виплачувано, та перед роком зовсім припинено. На основі розп. М. С. В. Деп. VIII. Саніт. (Ч. 818 25. Т. II. Сув. шв.) прислугує їм право побирання ренти. Належить вже тепер внести удокументоване подання до своєї Пов. Ком. Узуп., поклакитися на розпорядження і просити о виплату припиненої ренти. В недовгому часі має вийти розпорядження, котрим продовжиться речиння реєстрації і всі інваліди б. австрійської згл. російської армії, будуть могли зареєструватися в цілі одержання ренти. Тому кожний інвалід повинен упорядкувати, або вишукати свої інвалідські, або військові документи, вже заздатегідь відшукати своїх наочних свідків зранення, побуту у шпиталі, есентуально посвідки громадських урядів потверджені старостом, що каліцтво (недуга) стоїть у зв'язі із воєнною службою, зраненням і т. п. Про речиння вношення подань для незареєстрованих буде оголошено в часописах.

Канцелярія українських інвалідів
Львів, вул. Руська 3. II.

Веселий куток.

Добре видів.

— Кілько легенів має людина? — питає учитель в третій класі.

— Чотири.

— Оден.

— Три.

— П'ять.

Учитель недоволений відпов'дями. Аж встает малий Гриць і каже:

— Два.

— Добре! — та відки ти про це знаєш?

— Я видів у моєї найстаршої сестри.

Знає — а питає.

— Хто там? — питає нічний вартівник якусь темну постать.

Мовчанка.

Хто йде? злодію?! — кричить сторож павського саду вдруге.

— Тихо... Як знаєш, що злодій, то чого питаєш? — відповідає той „хтось" у пітьмі.

Поропиона Редації.

Семен Шикерик, Перехрестіе. Дуже дякуємо за приєднання нових 4-х передплатників. Михайло Зеленський, Голови. За приєднаних нових читачів «Гром. Голосу», дуже дякуємо. До тепер начислюємо Вам приєднаних передп. 20. — Василь Домашевський, Микуличин. часопис новому приєднаному передплатникові вислаємо і дуже дякуємо за те що стараетесь поширити свій часопис поміж селян. Олесь Маланчук, до пів року належить ще 4 зл. Тво «Луг» в Острові 5 зол. одержали просимо написати, для кого вони призначені. Січ. Вісти ще не виходить. Федір Марчук, дуже дякуємо Вам, що стараетесь поширити «Громад. Голос». На вказані адреси часопис вислани. Співаник також послаємо. «Луг» в Королівці, 5 зл. одержали. Напишіть, на що ці гроші зужити. Микола Деркач, Америка Нью Йорк. Два дол. одержали. Часопис вислаємо — зеднуйте нових читачів для «Гром. Голосу». Кушницький А. і Прокопів І. Пелебрат, часопис будемо надсилати і бажані числа. А можеб краще календар з тою статєю? П. Гаврун, Прага. Вас просять з Лугу запитати, чи дислати письмо від М. К. Колошиччу Д. Лібзон часопис змінимо і будемо вислани на Вашу адресу. Зеркаль. Гроші дістали, «Землю» вишлемо. Попросіть тов. Карла К., щоби вислав М. Коцанюкові ті реферати про Тво С.

ПЕЛИПЯК ВАСИЛЬ. ЧЕХІЯ. Внеси в своїй справі до конзуляту в Празі спротив і подай що не резигнуєш, що про втрату шойно довідавсь. Лист мій до Тебе мабуть не дійшов. Брат.

За Редакцію відповідає: Осип Назаровичий.

З друкарні А. Гольдмана, Львів, Сикстуська ч. 19.